

Meer kans op werk

Investeer structureel in de ontwikkeling van jongeren met een beperking

Terwijl de economie aantrekt, de werkloosheid laag is en diverse sectoren kampen met personeelstekorten, is er een groep mensen zonder zicht op een betaalde baan. Jonge mensen met een beperking krijgen nauwelijks kansen. De Participatiewet, die mensen een arbeidsbeperking moet ondersteunen bij deelname aan de samenleving, werkt voor deze jongeren onvoldoende. Hier komt bij dat de voorgestelde loondispensatie mensen met een arbeidsbeperking het gevoel geeft geen volwaardige medewerker te zijn.

De VGN doet een beroep op de Tweede Kamer om structureel te investeren in de ontwikkeling van jongeren met een beperking. Jongeren moeten, net als hun leeftijdgenoten zónder beperking, kansen krijgen om door te leren en om werk te vinden dat loont.

Veel jongeren met een beperking kunnen na afronding van het voortgezet speciaal onderwijs of het praktijkonderwijs niet terecht in het middelbaar beroepsonderwijs. Vaak hebben ze een licht verstandelijke beperking, waardoor ze het tempo en de taligheid van het reguliere onderwijs niet aankunnen. Deze jongeren behalen daardoor geen startkwalificatie en maken nauwelijks kans op werk.

De VGN is ervan overtuigd dat als jongeren met een beperking meer tijd krijgen om zich te ontwikkelen, velen (deels) in hun eigen inkomen kunnen voorzien. Onze leden zien goede voorbeelden in de praktijk. Neem Felicia Sambo (28). Ze helpt in het verpleeghuis van Cordaan in Amsterdam. Ze geeft dementerende ouderen te eten, dekt de tafels, wast af en kookt. In de toekomst wil ze aan de slag als assistent Woonhulp. Via het leerwerkbedrijf van Cordaan – dat mensen op hun eigen niveau en stapje voor stapje opleidt – krijgt ze die kans.

De arbeidsmarkt kan mensen als Felicia goed gebruiken. Gekwalificeerde mensen met een beperking kunnen behalve in verzorgings- en ziekenhuizen, uitstekend worden ingezet in de horeca of in de groenvoorziening. Maar niet iedereen krijgt dezelfde kansen als Felicia.

Wat is het probleem precies?

De Participatiewet helpt deze jongeren onvoldoende

Sinds 1 januari 2015 is de Participatiewet van kracht. Gemeenten hebben de taak mensen met een beperking te begeleiden naar opleiding of werk. Gemeenten bepalen zelf wie voor welke ondersteuning in aanmerking komt. Ze investeren liever in uitkeringsgerechtigden die snel aan het werk kunnen, dan in jonggehandicapten zonder startkwalificatie die meer tijd nodig hebben om zich te ontwikkelen. Waar andere jongeren verder kunnen leren met steun van de overheid, stopt in de meeste gemeenten voor deze groep het onderwijs rond het achttiende levensjaar. Dit is in tegenspraak met het VN-verdrag inzake mensen met een beperking, waarin staat dat zij recht hebben op adequaat onderwijs. Het kost de samenleving ook nog eens veel geld. Want wie thuis komt te zitten, is aangewezen op een uitkering.

Daarbij krijgt iedereen met een participatieuitkering te maken met de kostendelersnorm – ook thuiswonende jongeren. Is er een ander inkomen in het huishouden, dan wordt er gekort op hun uitkering of hebben ze er helemaal geen recht meer op.

Opheffen loonkostensubsidie verslechtert de situatie

Voor wie het wél lukt om werk te vinden, is nu nog het minimumloon haalbaar. Maar dit gaat voor een deel van de betrokkenen veranderen. De overheid compenseert nu werkgevers voor het verschil in loonwaarde tussen een personeelslid met beperking en iemand zonder beperking. Door deze 'loonkostensubsidie' kan de werkgever het minimumloon uitbetalen. Het kabinet is van plan deze subsidie af te schaffen en te vervangen door 'loondispensatie'. Dat wil zeggen dat werkgevers voortaan arbeidsgehandicapten onder het minimumloon mogen uitbetalen, er hoeft alleen nog te worden betaald voor iemands loonwaarde. Een aanvulling op dit bedrag – waardoor het inkomen tot boven het bijstandsniveau stijgt – moet de arbeidsgehandicapte zelf aanvragen bij de gemeente. In zo'n uitkeringssituatie hebben mensen met een beperking geen volledig recht meer op pensioen of WW. Als ze samenwonen of (anderszins) geen recht hebben op een bijstandsuitkering, vult de gemeente het inkomen helemaal niet aan. Dan werken arbeidsgehandicapten onder het minimumloon. Daar komt nog bij dat de complexiteit van een extra geldstroom voor mensen met een licht verstandelijke beperking de kans op schulden vergroot.

Dit is een uiterst ongewenste situatie.

Wat moet er gebeuren?

Investeer in jongeren met een beperking en handhaaf de loonkostensubsidie

De VGN pleit ervoor mensen met een beperking zo snel mogelijk zicht te geven op deelname aan de maatschappij én op een volwaardig inkomen. Daarvoor is het volgende nodig.

Zorg dat werken loont: handhaaf de loonkostensubsidie

Waardering is een belangrijke stimulans voor mensen om zich te ontwikkelen en aan het werk te gaan. Wie de kans heeft zijn inkomen te vergroten, is eerder geneigd het beste uit zichzelf te halen dan iemand voor wie dat niet geldt. Mensen met een arbeidsbeperking krijgen door de voorgestelde loondispensatie (terecht) het gevoel geen volwaardige medewerker te zijn. Ze zijn immers deels aangewezen op een uitkering, zonder WW- en pensioenopbouw. Dit is in strijd met de uitgangspunten van de Participatiewet die juist mensen met een beperking via werk volwaardig wil laten deelnemen aan de samenleving. De VGN pleit voor een regeling waarin mensen met een beperking het wettelijk minimumloon verdienen.

Praktijkverklaringen: branchediploma in stapjes

Er is een prachtige mogelijkheid voor jongeren met een beperking om een diploma in kleine stapjes te behalen: de 'Borisaanpak' van de Stichting Beroepsonderwijs Bedrijfsleven. Cordaan in Amsterdam werkt er ook mee. Werkgevers leiden via stages jongeren op voor specifieke werkprocessen uit de kwalificatiestructuur van het mbo. Heeft de jongere zo'n werkproces onder de knie (bijvoorbeeld tafels dekken in de horeca), dan krijgt hij een 'praktijkverklaring'. Stapeling van deze verklaringen leidt uiteindelijk tot een erkend branchediploma voor de horeca, zorg, groensector of retail.

Zorg voor een omslag in het denken

Geef jongeren met een beperking die dat nodig hebben, meer tijd om zich te ontwikkelen. Zorg voor een alternatief, persoonsgericht traject: van dagbesteding via beschut werk en deeldiploma's naar een betaalde baan. Misschien is het einddoel niet voor iedereen haalbaar, maar voor veel jongeren die nu thuis zitten, wel.

Kijk naar de lange termijn en haal drempels weg

Zo'n persoonsgericht traject vraagt om een langetermijnvisie, want niet iedereen is snel uit de uitkeringssituatie. Het vraagt ook om een integrale aanpak die over gemeentelijke afdelingen en landelijke regelgeving heen gaat. Dagbesteding valt onder de Wmo/Wlz,

opleiden onder onderwijswetgeving, en schuldhulpverlening onder verschillende regels en wetten. De VGN roept de gemeenten en de rijksoverheid op om drempels in de weg van dagbesteding naar betaald werk in kaart te brengen én weg te halen.

Zorg voor een landelijke, structurele financiering

Nu zijn jongeren met een beperking afhankelijk van het budget en de bereidwilligheid van hun gemeente. Veel gemeenten investeren – als een reguliere beroepsopleiding niet mogelijk lijkt – niet in opleidingen gericht op het behalen van praktijkverklaringen. De VGN vindt dat er structurele financiering moet komen voor deze jongeren, zoals die er ook is voor jongeren zonder beperking (studiefinancieringsregelingen). Het moet een eenvoudige regeling zijn waarop mensen ook tijdens hun werkend leven kunnen terugvallen als ze een periode extra ondersteuning nodig hebben.

Zet beschutte werkplekken flexibel in

Het kabinet is van plan om 50.000 beschutte werkplekken te creëren. De realisatie blijft helaas ver achter bij de doelstelling. De VGN pleit er voor om de beschutte werkplekken flexibel in te zetten. Dat wil zeggen dat ze niet worden gezien als eindstation, maar juist als tussenstation in het alternatieve opleidingstraject. Op een beschutte werkplek kan een jongere praktijkverklaringen halen die uiteindelijk leiden naar een diploma, en dus naar regulier werk. Oudere werknemers zouden moeten kunnen terugvallen op beschut werk als zij dat tijdelijk nodig hebben. De gehandicaptenzorg heeft de kennis en expertise om beschut werk als tussenstap naar een reguliere baan in te richten.

[Voor meer informatie](#)

Aart Bertijn, senior beleidsmedewerker, 06 – 13 20 47 48, abertijn@vgn.nl